

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • אגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

א'רמג

ערב שבת קודש
פרשת במדבר
ד' בסיוון התשע"ח

יוצא לאור על ידי
צעירי אגודת חב"ד באה"ק

חב"ד
כל הלב לכל אחד

צעירי אגודת חב"ד

פקודת יום

לפעול בשמחה ולראות הצלחה

יהיה חזק במילוי שליחותו זו, כי בטח
יראה בזה הצלחה מופלגה, ועליו לעשות
רק המוטל עליו בשמחה און האלטען
אָפּען דעם צינור ההתקשרות.

[=להחזיק את צינור ההתקשרות פתוח]

(אגרות-קודש כרך ג' עמ' שנה)

לזכות

אנשי החסד הדגולים
הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו
ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,
בני הרה"ח ר' שלום ישעי' ע"ה דייטש

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

ד' בסיון ה'תשע"ח - י"א בסיון ה'תשע"ח

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	ד' בסיון	הלכות כלים פרק טו-יז.	הלי גירושין פרק ג.	מ"ע ק.
ש"ק	ה' בסיון	פרק יח-כ.	פרק ד.	מ"ע קו.
א'	ו' בסיון	פרק כא-כג.	פרק ה.	מ"ע קד.
ב'	ז' בסיון	פרק כד-כו.	פרק ו.	מ"ע צו.
ג'	ח' בסיון	פרק כז-כח. הלכות מקואות... בפרקים אלו. פרק א.	פרק ז.	מ"ע קט.
ד'	ט' בסיון	פרק כד-ד.	פרק ח.	מ"ע קט.
ה'	י' בסיון	פרק ה-ז.	פרק ט.	מ"ע קט.
ו'	י"א בסיון	פרק ח-י.	פרק י.	מ"ע קט.

זמני השבוע*

תאריך	עלות השחר**		זמן זריחת החמה	זמן ק"ש	צוה היום והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה***	צאת הכוכבים
	לפני הזריחה	לפני הזריחה						
ו', ד' בסיון	3.16	4.19	4.45	9.08	12.37	1.12	7.32.7	7.59
ש"ק, ה' בסיון	3.15	4.18	4.44	9.07	12.37	1.12	7.33.3	8.00
א', ו' בסיון	3.14	4.18	4.43	9.07	12.37	1.12	7.34.0	8.01
ב', ז' בסיון	3.13	4.17	4.43	9.07	12.37	1.12	7.34.7	8.02
ג', ח' בסיון	3.12	4.16	4.42	9.07	12.37	1.12	7.35.3	8.02
ד', ט' בסיון	3.11	4.15	4.41	9.06	12.38	1.12	7.36.0	8.03
ה', י' בסיון	3.10	4.14	4.41	9.06	12.38	1.13	7.36.6	8.04
ו', י"א בסיון	3.09	4.14	4.40	9.06	12.38	1.13	7.37.2	8.04

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
*** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"י בסידורו (סדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"י שם). שיעור התלוי במקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	הדה"י	צה"ש	הדה"י	צה"ש	הדה"י	צה"ש	הדה"י	צה"ש
במדבר	6:55	-	7:11	-	7:04	-	7:12	-
חג השבועות	8:12	8:13	8:15	8:16	8:16	8:17	8:14	8:14
נשא	7:00	8:18	7:15	8:20	7:08	8:22	7:16	8:19

צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו • יו"ר: הרב יוסף-יצחק הכהן אהרונוב

מערכת: לוי-יצחק שייקביץ, יוסף-יצחק אולידורט

מו"ל: המרכז לעזרי שליחות, ת"ד 100 כפר חב"ד 6084000

פקס: 03-9606169 אינטרנט: www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il

7474-ISSN 0793

שייכת גם אם בחג-השבועות נעשו כל העניינים בשלימות, ונעשית באופן ד'מעלין בקודש' באופן מיוחד בימים אלו⁶⁴.

בהמשך למדובר⁶⁵ אודות כינוסי ילדים בימים שלפני חג-השבועות, והבאתם בחג-השבועות עצמו לקריאת עשרת הדיברות, הציע הרבי נשיא דורנו הוראה, ועל-מנת לפרסמה:

לאסוף ולכנס ילדי ישראל הן בנים והן בנות, גם בימי התשלומין לחג-השבועות, ומה טוב - עד י"ב בסיון ועד בכלל, לכנסם פעם אחת, ומה טוב - פעמיים: פעם אחת לכנסם בבתי-הספר שם לומדים הם תורה, בהוספה על סדר לימודם הרגיל, ועוד פעם לכנסם בבית-הכנסת, "מקום שמגדלין בו תפילה".

על-דרך זה יש לנהוג בבתי-הספר ובבתי-הכנסת שבארץ-הקודש. ובארץ-הקודש בנוסף לזה יכנסו אותם גם במקומות הקדושים, ובמיוחד בכותל המערבי שאין השכינה זזה ממנו, ובמערות המכפלה (ובוודאי יקבלו רשיון לכך), וגם בקבר רחל אימנו⁶⁶.

* אין אומרים תחנון עד שבת-קודש י"ב בסיון.

כנהוג בכל שלושת הרגלים (וקל-וחומר בזמן מתן-תורה), עורכים בכל אסרו-חג [או בימים הסמוכים לו] 'כינוס תורה' בכל מקום שאפשר. כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו היה משתתף בזה בשיחה מיוחדת שאמר בהתוועדות דחג-השבועות לכבוד הכינוס⁶¹.

בשנת תשל"ט⁶² הציע כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו לערוך - ביום נפרד - 'כינוס תורה' גם לנשים, בקשר לעניינים הנוגעים לנשי ובנות ישראל, ובפרט טהרת-המשפחה, כשרות האכילה ושתייה ונרות שבת-קודש ויום-טוב. כן עורר אודות הדפסת קבצי חידושי-תורה שנאמרו בהזדמנויות אלו, ובכלל.

ימי התשלומין:

עניינם - אצירת גילויי החג, שלא יאבדו בטירדת הזמן⁶³.

ההוספה בתורה ובצדקה דימי התשלומין

לבני חו"ל: יום-טוב שני. בהדלקת נרות (אחרי צאת הכוכבים) מברכות: 'להדליק נר של יו"ט' ו'שהחיינו'. ערבית, קידוש וברהמ"ז של יו"ט. בשחרית מוציאים ב' ס"ת, י"ג מידות וכו' כדאתמול, בספר הראשון קוראים ה' קרואים בפ' ראה 'כל הבכור', ח"ק. בספר השני קוראים למפטיר כדאתמול. הפטרה בחבקוק (ספ"ב): 'וה' בהיכל קדשו...'. הזכרת נשמות, אב הרחמים, מוסף כדאתמול, ונושאים כפיים גם היום. קידוש וברהמ"ז של יו"ט [ביום ב' אין מנהג לאכול מאכלי חלב - ע"פ לוח כולל חב"ד]. הנולד והנחלב ביום הראשון מותר ביו"ט שני. הרבי התוועד בסוף יום ב'. למחרת, יום ח' סיון - אסרו-חג.

בדבר בני חו"ל הנמצאים ביו"ט בארה"ק ולהיפך - ראה הנלקט בס' 'נתיבים בשדה השליחות' ח"א עמ' קג ואילך. וע"ע.

(61 שיחת יום ב' דחה"ש תשל"ח סי"ט.

(62 שיחת יום ב' דחג-השבועות, הנחת הת' סנ"ו.

(63 מדברי אדה"י - ספר-השיחות תרח"ץ עמ' 285.

(64 שיחת מוצש"ק במדבר תשל"ט, הנחת הת' סי"ט.

(65 בער"ח סיון תש"מ, לקוטי-שיחות כרך כ"ג עמ' 249.

(66 משיחת ש"פ נשא תש"מ, לקוטי-שיחות שם עמ' 259.

הכנה למתן תורה ובירור המידות

שתי הכנות למתן תורה: בירור המידות בספירת העומר והביטול לבעל הרצון בהקדמת נעשה לנשמע • מהו הקשר המיוחד של לימוד מסכת סוטה לספירת העומר • בירור נפש הבהמית על-ידי התעוררות אהבה שלמעלה מטעם ודעת • משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

זה - חמשה בסיון - צריכה להיות ההכנה למתן תורה, שהכנה זו היא הקדמת נעשה לנשמע. וכיון שמדובר אודות הכנה לקבלת התורה, שהיא עניין כללי הנוגע לכל העניינים - הרי גם ההכנה צריכה להיות באופן כללי, דהיינו, מצד עצם הנפש הכוללת את כל הכוחות. ויתרה מזו: כיון ש"מעלין בקודש"⁸, הרי בכל שנה נעשה עניין מתן תורה באופן נעלה יותר ("א טיפערער"), ובמילא צריכה להיות באופן נעלה יותר גם הקדמת נעשה לנשמע, שהוא עניין ביטול עצם הנשמה - שאין בה הגבלות, ולכן יכול ביטולה להיות תמיד באופן נעלה יותר - לבעל הרצון.

ועוד פרט בזה: כיון שהתורה ניתנה לנשמות בגופים דווקא, צריכה להיות ההכנה של הקדמת נעשה לנשמע לא רק מצד הנשמה, אלא גם מצד הגוף, והיינו, שגם באיברי הגוף יורגש הביטול שמצד עצם הנשמה לבעל הרצון. וכאמור לעיל, שבכל שנה צריך להיות באופן נעלה יותר. ג. נוסף על ההכנה בהקדמת נעשה לנשמע, ישנה גם ההכנה של ספירת העומר, שעניינה הוא בירור מדות נפש הבהמית (כמדובר לעיל⁹), כמו שכתוב¹⁰ "וספרתם לכם", דהיינו, שצריכים להאיר

א. איתא בגמרא¹: "בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע באו ששים ריבוא של מלאכי השרת, לכל אחד ואחד מישראל קשרו לו שני כתרים, אחד כנגד נעשה ואחד כנגד נשמע". כלומר: אף-על-פי שהפסוק "נעשה ונשמע" נאמר בסוף פרשת משפטים², בפרשת "ואל משה אמר עלה אל ה'³ - מפרש שם רש"י: "פרשה זו נאמרה קודם עשרת הדברות, ובד' בסיון נאמר לו עלה". ועל-פי זה מפרש את הכתוב⁴ "וישכם בבוקר" שהיה "בחמשה בסיון", ובו ביום היתה אמירת "נעשה ונשמע" [...].

ב. והנה, ידוע מה שכתוב בכתבי האריז"ל⁵ על הפסוק⁶ "והימים האלה נזכרים ונעשים", שבכל שנה ושנה חוזרים ו"נעשים" העניינים שהיו בפעם הראשונה. וכן הוא בנוגע למתן-תורה, שבכל חג השבועות נעשית נתינת התורה מחדש, ולכן אנו אומרים "זמן מתן תורתנו" לשון הווה⁷, היינו שמתן-תורה נעשה עתה. ועל-פי זה נמצא, שביום

- 1) שבת פת, א.
- 2) כד, ז.
- 3) שם, א.
- 4) שם, ד.
- 5) רמ"ז בס' תיקון שובבים. הובא ונת' בס' לב דוד (להחיד"א) פכ"ט.
- 6) אסתר ט, כח.
- 7) ראה של"ה כה, א. לקו"ת תזריע כג, א. ובכ"מ.

רביעית יין לשמחת יום טוב⁵³. סעודת יום-טוב: חובתה המיוחדת בחג-השבועות - כדי להראות שנוח ומקובל לישראל יום שניתנה בו התורה⁵⁴. אך ודאי אין "לבסומי..."⁵⁵. "מנהג הוא אצל רבותינו נשיאינו לומר 'תורה' בחג-השבועות בעת סעודת יום-טוב וגם לספר סיפור ממורנו הבעש"ט⁵⁶. ונכון לנהוג כך⁵⁷. כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו היה נוהג להזכיר גם את משה רבינו ודוד המלך⁵⁸. בהתוועדויות חג-השבועות [שהתקיימו ביום-טוב שני לפני השקיעה] נהג הרבי נשיא דורנו לעורר על-דבר חינוך, ועל-דבר שיעורי חת"ת. יש מנגנים בהתוועדות זו ניגוני רבותינו נשיאינו ועל-פי הסדר שהורה הרבי בהתוועדויות דראש-השנה, ועוד. לפני כל ניגון מכריזים שם בעל הניגון. ניגון ג' תנועות (להבעש"ט, הה"מ ואדה"ז), אילי אתה (אדה"ז), ניגון מקהלת אדמו"ר האמצעי, ימין ה' (הצ"צ), לכתחילה אריבער (מהר"ש), ניגון הכנה (רש"ב), הבינוני (הרי"צ), הוא אלוקינו / אתה בחרתנו (הרבי), ניגון הקפות (הרלו"צ - אביו של הרבי). לאחר זה מנגנים כפי שהיה הסדר בסוף ההתוועדויות הגדולות (למעט שנים תשמ"ו ואילך): ניגון הכנה, ד' בבות, ניצ ושו"ר.

ה'תהלוכה' לבתי-הכנסת לשמח יהודים בשמחת יום טוב וכו', שייכת במיוחד לחג-השבועות⁵⁹.

יום שני

ז' בסיון - אסרו-חג⁶⁰

שני הדברים - בין שמחוב שמחה דלהלן]. וראה 'בירור' בעניין זה בהתקשרות גיליון תקל"ט. 53) חובה - שו"ע אדה"ז שם. וצ"ל רביעית, 'תורה אור' לאדה"ז עמ' 198. 54) שו"ע אדה"ז ס' תצד סעיף חי. 55) רשימת כ"ק אדמו"ר, ספר-המנהגים עמ' 38 וש"נ. 56) ספר-השיחות תש"ד עמ' 140. 57) 'תורת' מנחם - התוועדויות חלק מ' עמ' 58. 58) 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' שיא. 59) לקוטי שיחות כרך ח עמ' 252. וראה 'אוצר' עמ' רצ. התהלוכה הראשונה היתה בשנת תשט"ו. 60) על השמחה המיוחדת ביום זה, ראה שו"ע אדה"ז ס' תצד סי"ט. נתבאר בלקוטי שיחות כרך כח עמ' 24, ובלה"ק בס' 'שולחן המלך' ח"ב עמ' קמא.

- "וכשם... לטובה". וכשהכהנים אומרים תיבת "שלוש", מסיימים "ותשמרני ותחנני ותצני". 'אדיר במרום' אומרים אחר עניית אמן, כשעדיין הטלית על פניו⁴⁵.

הכהנים נשארים על הדוכן עד אחר סיום 'קדיש תתקבל'. כך נהגו אצל הרבי. במקום שיורדים הכהנים לפני-כן, יש להימנע מלומר להם אז 'יישר-כוח'⁴⁶.

היום יום השנה להסתלקות מורנו רבי ישראל בעש"ט נבג"מ זיע"א (תק"כ), ומנוחתו כבוד במז'בוז⁴⁷.

מאכלי חלב⁴⁸: נוהגים לאוכלם בשחרית, אחרי הקידוש⁴⁹. אחר-כך מברכים ברכה אחרונה וממתינים שעה אחת⁵⁰, ואוכלים סעודת יום-טוב הכוללת בשר⁵¹, ושותים בה גם יין⁵². שותים היום

45) 'רשימות', היום יום וס' המנהגים שם.

46) ראה משנה-ברורה ס' קכח ס"ק ט. ואפשר לברכס אז רק בהושטת-יד ותירלא.

47) הרבי היה מברך כל כוהן: "יישר-כוח, כוהן!" הכהנים נוהגים להשיב: "ברוכים תהיו".

48) על הדין והמסקנא בקשר ליום ההסתלקות, ראה בספר-השיחות תרצ"ט עמ' 333, וש"נ, וב'אוצר' עמ' רפח. אודות ההסתלקות, ראה 'רבי ישראל בעש"ט' הוצאת קה"ת, כפר-חב"ד תשמ"ו, ח"ב פרק כד. צילום המצבה, ב'ימי חב"ד' ביום זה.

49) שו"ע אדה"ז ס' תצד סט"ו. בטעמי המנהג (שלא יכלו לשחוט ולהכשיר הכלים בשבת; לפי שדוד המלך נסתלק בעצרת והיו כל ישראל אוננים בו ביום ואסורים באכילת בשר; מפני שהתורה נמשלה לדבש וחלב) - ראה בארוכה בקובץ 'אהלי שם' כרך ו' עמ' רא ואלך, וש"נ.

49) מנהג אדמו"ר מהור"י צ" - רשימות היומן עמ' רה. מנהג הרבי - 'אוצר' עמ' רפד. לוח כולל-חב"ד.

50) ש"ל"ה מסכת שבועות ד"ה ההפטר, ומציינים לש"ך יו"ד ס' פט ס"ק טז. 'שערי הלכה ומנהג' חיו"ד ס' יא, וראה 'אוצר' שם. זאת, גם בחלב וחמאה, אך כמוכן, מלבד גבינה קשה שממתינים אחריה שש שעות (רובן ככולן של הגבינות הכשרות למהדרין בארה"ק כיום, אינן "קשות").

"וראה פמ"ג לשו"ע יו"ד ס' פט, שפתי-דעת ס"ק ז, דהפסק שעה - מחליף קינוח" (אג"ק כרך כ עמ' רפט, שערי הל' ומנהג יו"ד ס' יא). ההמתנה (אפילו בשש שעות מבשר לחלב) היא מגמר האכילה של סוג אחד עד תחילת האכילה של הסוג השני, ולא מגמר הסעודה או ברכה אחרונה עד תחילת הסעודה (דגול מרבבה ר"ס פט, ודלא כערות"ש שם סוס"ד).

51) מצווה - שו"ע אדה"ז ס' תקכ"ט ס"ג. וראה חוה"מ כהלכתו פ"א ס"ז.

52) שו"ע אדה"ז שם ס"ד "שישתה יין באמצע סעודתו, [ונאמרה בזה הגבלה]: אם ידו משגת" [וגם לא נאמר בזה שיעור (משא"כ -

את כל ז' מדות נפש הבהמית כפי שכל אחת כלולה מז', ולכן הספירה היא מ"ט יום, ז' פעמים ז'. ועליידי בירור נפש הבהמית נעשית תוספת עלייה גם בנפש האלקית, כמדובר לעיל¹¹ בעניין "קוממיות"¹², ב' קומות¹³, קומת נפש הבהמית וקומת נפש האלקית. ועליידי העבודה בבירור ז' המדות בפרטיות – באים ליום החמישים, שהוא עניין שער הנו"ן, ולא רק בחינת שער הנו"ן כפי שכולל את מ"ט יום, אלא גם לבחינת עצם שער הנו"ן, עצם הכתר¹⁴. ובפרט בזמן הזה, שקביעות חג השבועות היא תמיד בששה בסיון, יום מתן תורה – הרי ישנם ב' ההכנות: הן ההכנה של מ"ט ימי ספירת העומר (בירור מדות נפש הבהמית), והן ההכנה בהקדמת נעשה לנשמע (שהיא בחמשה בסיון, כנ"ל). ועל ידי ב' עניינים אלו זוכים לקבלת התורה בשמחה ובפנימיות.

* * *

ד. על פי זה יש לבאר מה שכתוב במדרש¹⁵ בעניין ההכנה למתן תורה – "ויקח משה את הדם ויזרוק על העם"¹⁶, אמר להם הרי אתם קשורים, ענובים, תפוסים: ג' לשונות אלו מורים על עניין הביטול, היינו, שבני ישראל קשורים עם אלקות לגמרי, באופן שאין להם שייכות כלל לעניין אחר (וכנזכר בעניין הקדמת נעשה לנשמע, שהוא עניין הביטול לבעל הרצון).

ובפרטיות יותר: דובר לעיל, שכיון שהתורה ניתנה לנשמות בגופים, צריך הביטול להיות גם מצד הגוף. ומזה מובן, שכיון שקיום התורה והמצוות צריך להיות בג' לבושי הנפש, מחשבה דיבור ומעשה – הרי גם הביטול של הקדמת נעשה לנשמע, שהוא הכנה למתן תורה, צריך להיות בכל ג' הלבושים מחשבה דיבור ומעשה. ועניין זה נרמז בג' הלשונות הנ"ל: קשירה, עניבה ותפיסה.

ה. המדריגה הנעלית ביותר היא – קשירה, כפי

- 11 ד"ה הנ"ל (שם ע' 300). שיחת ש"פ הנ"ל ס"ו (שם ע' 314).
- 12 בחוקותיו, כו, יג.
- 13 ראה ב"ב עה, א ובחדא"ג מהרש"א שם.
- 14 ראה לקו"ת פרשתנו יב, א ואילך. ובכ"מ.
- 15 מכילתא שם.
- 16 משפטים כד, ח.

שמצינו לגבי שבת שישנו "קשר של קיימא"¹⁷. למטה מזה – עניבה, שלכן, קשירה (בקשר של קיימא) בשבת אסורה, מה שאין כן עניבה מותרת, כיון שאינה עניין של קיימא¹⁸. למטה מזה – תפיסה (שהרי הסדר בדברי המדרש הוא מלמעלה למטה: קשירה קודם לעניבה, ומזה מוכח שתפיסה היא למטה מעניבה), כי, עניבה נקראת גם כן התקשרות, כפי שמצינו¹⁵ לעניין שבת, שעניינים שצריך לעשות בהם קשר, הרי כיון שקשירה אסורה בשבת – עושים בהם עניבה, ונמצא, שגם בעניבה ישנו עניין של התקשרות; מה שאין כן תפיסה היא באופן שאין בה עניין של התקשרות כלל, וכל עניין התפיסה מתבטא בכך שהוא מוגבל וסגור במקום מסוים ואינו יכול לצאת ממקום זה למקום אחר, אבל במקום שבו נמצא יכול לעשות כרצונו.

ו. והעניין בזה בשייכות לג' הלבושים מחשבה דיבור ומעשה: מעשה – הוא דבר הקיים, "אין אחר מעשה כלום"¹⁹, ולכן גם בית דין של מעלה מענישין על מעשה, שהוא דבר הקיים לעולם. וכלשון התניא²⁰: "יחוד זה למעלה הוא נצחי לעולם ועד". ונמצא שמעשה הוא בדוגמת קשר, קשר של קיימא.

דיבור – אינו דבר הקיים, ואפשר לבטלו בנקל – "אתי דיבור ומבטל דיבור"²¹, ועל אחת כמה וכמה שמעשה מבטל דיבור. ומכל מקום, כל זמן שלא נתבטל הדיבור – עדיין הוא בקיומו. ולכן עניין הדיבור הוא בדוגמת עניבה, שאפשר להתירה בנקל, ואף על פני כן, כל זמן שלא הותרה – יש כאן חיבור והתקשרות (ולכן משתמשין בה בשבת כאשר אי אפשר לעשות קשר).

מחשבה – הרי אפילו בשעת המחשבה אין זה עניין של התקשרות, וראיה לזה – ממאמר רז"ל²² "מחשבה רעה אין הקב"ה מצרפה למעשה",

- 17 שבת קיג, א.
- 18 ראה שבת שם, טושו"ע (ואדה"ז) או"ח ששי"ז ס"ה (ס"ג).
- 19 ע"פ לשון חז"ל – ר"ה כט, ב. ב"מ יז, סע"א. וראה ש"ך חו"מ ספ"א סקע"ו. פירוש המלות לאדמו"ר האמצעי פכ"ח (טז, א).
- 20 פכ"ה (לב, א).
- 21 קידושין נט, א.
- 22 שם מ, א. וש"נ.

מוציאים שני ספרי תורה. י"ג מידות – פעם אחת²⁶. "ריבוננו של עולם", בריך שמייה²⁷. שמע, אחד אלוקינו, גדלו וכו' עד "ישועה ורחמים". אין קוראים מגילת רות²⁸, ואין אומרים 'אקדמות'²⁹.

בספר הראשון קוראים ה' קרואים בפרשת יתרו מ"ב בחדש השלישי" עד סוף הפרשה. את עשרת הדיברות קוראים ב'טעם העליון'³⁰. בשעת קריאת עשרת הדיברות – עומד הקהל, ופניו אל ספר התורה³¹.

מניחים את הספר השני על הבימה מימין הספר הראשון³², ואומרים חצי קדיש. הגבהה וגלילה. בספר השני קוראים למפטיר "וביום הביכורים", ומפטירים במרכבה דיחזקאל³³. מעלים גדול וחכם למפטיר. ויש נוהגים שגם הקורא הפטרה זו בלחש עם המפטיר קורא אותה בעמידה, מפני כבודה³⁴. בארץ ישראל, לאחר ברכות ההפטרה – הזכרת נשמות³⁵.

מי שהוריו בחיים, יוצא מבית הכנסת בזמן הזכרת נשמות. אָבֵל (רח"ל) בשנה הראשונה למות אביו או אימו, נשאר בבית הכנסת אך אינו מזכיר נשמות³⁶. רבותינו נשיאינו דייקו לאחוז בעץ החיים של הספר תורה בעת אמירת "זיכור"³⁷.

26 מסתבר שגם המתפלל בבי"ב שלפי הנוסח שלהם אומרים זאת ג"פ, א"צ לומר זאת עמהם (ראה תהלה ללודו ס"ו ס"ק ג, וש"ת אגרות משה או"ח ח"ג ס"ב פט).

27 סידור אדה"ז.

28 פסקי הסידור אות קסו. ואכן מנהג זה אינו נהוג כלל אצל חסידי חב"ד, אף שהובא בשו"ע אדה"ז (ס"ב תצ ס"ג) – 'המלך במסיבו' ח"א עמ' קע"א. רצו. וראה 'אוצר' עמ' רסו.

29 זו ההוראה לרבים ולדורות – ספר המנהגים שם, לקוטי שיחות חלק לג עמ' 231.

30 לוח כולל חב"ד, משו"ע אדה"ז ס"ב תצ ס"א.

31 ספר המנהגים עמ' 44. וראה 'אוצר' עמ' רסג.

32 רמ"א ס"ב קמו ס"ח – להניחו שם (ואצל הרבי נהגו להניחו מימין).

33 לוח כולל חב"ד, משו"ע אדה"ז שם ס"ה.

34 לוח כולל חב"ד, משו"ע אדה"ז שם ס"ו.

35 בחו"ל מקיימים הזכרת נשמות ביום טוב שני, כדלהלן הערה 60.

36 הוראת אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע, 'אוצר מנהגי חב"ד' אלוילת שרי עמ' רכא, וש"נ.

37 לקוטי שיחות כרך יד עמ' 233. 'המלך במסיבו' ח"א עמ' שט.

בהזכרת נשמות אומרים: "בן/בת פלונית"³⁸. "וכידוע מנהג החסידים להזכיר גם את כ"ק מו"ח אדמו"ר (וכן את רבותינו נשיאינו שלפניו, בנוגע לאלו שהכירו אותם), שזהו עניין שפעולתו היא עבור האומר..."³⁹.

אומרים 'אב הרחמים'. גם מי שאינו מזכיר נשמות, אומר 'אב הרחמים'⁴⁰. אשרי, יהללו, חצי קדיש. תפילת מוסף:

* בפסקה "ומנחתם ונסכיהם" אומרים (במקום "ושעיר לכפר") "ושני שעירים לכפר"⁴¹.

* בפסקה "אלוקינו... מלך רחמן" צריך לומר: לְנוֹיָהִם (ולא: "לְנוֹיָהִם").

נשיאת כפיים: הכול מכסים את פניהם בטלית, וגם את הילדים מכניסים תחת הטלית. גם ידי הכוהנים מכוסות בטלית⁴².

כוהן קטן שהגיע לחינוך (ואפילו מגיל שש⁴³), נושא את כפיו בברכה עם כוהנים גדולים כדי להתחנך במצוות⁴⁴.

כשהכוהנים נושאים כפיהם במוסף של יום טוב אומר הקהל "ריבוננו של עולם..." – בשעה שהכוהנים מנגנים דווקא, אבל כשהכוהנים אומרים את התיבות, צריך לשמוע. כשמנגנים הכוהנים לפני התיבה "וישם", אומר הקהל "ריבוננו של עולם... הצדיק". כשמנגנים לפני תיבת "לך" – "ואם... אלישע". כשמנגנים לפני תיבת "שלום"

38 סידור תורה אור' עמ' 259, וכן נהג הרבי, 'המלך במסיבו' ח"ב עמ' קסו.

39 משיחת אחש"פ תשכ"ו (תודה למערכת 'הנחות בלה"ק'). ועפ"ז יש להזכיר את כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו. ולכאורה הכוונה לומר: אדמו"ר פלוני בן פלונית, ולהזכירו לפני ההורים (ע"ד האמור בשערי ה'ל' ומנהג ח"א סו"ס קג לגבי 'הרחמן הוא יברך את אדמו"ר'. ועד"ז בפסקים לשמות אנשים שלפני סיום שמו"ע).

40 כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ, 'אוצר' עמ' רסט. והוראת הרבי שכן נכון לנהוג – 'המלך במסיבו' ח"ב עמ' נח"נט.

41 שעיר עם שתי הלחם ושעיר לחובת היום. שער הכולל פ"מ סט"ו. קובץ 'גדיל תורה' ברוקלין, גיליון יב.

42 היום יום, טו בתשרי. לקוטי דיבורים ח"א עמ' 58. 'ציצית הלכה למעשה' פ"ב סכ"ז כ"ח וש"נ.

43 סיפר הרה"ח ר' אשרי לעמיל של' הכהן, שהרבי שאלו מדוע לא הביא את בנו בן השש לנשיאת כפיים ('תשורה' לנישואי רוט דרוק, תשס"ב, עמ' 151). וכן בנטיע גבריאל יו"ט ח"ב, הל' נ"כ פרק סב ס"ו.

44 שו"ע אדה"ז ס"ב קכח סמ"ט.

רבה, ליל שבועות, וליל ראשון של פסח. בכלל, בכל לילה נהג כ"ק [אדמו"ר מהורש"ב] לקרוא קריאת שמע (פרשה ראשונה¹⁰) בהגיע חצות לילה, אפילו אם נשאר ער לאחר מכן (אפילו כל הלילה), אלא שלא הבחינו בכך. כלילות שלא היה קורא קריאת שמע שעליה מיטה – כנ"ל – היה מדבר לפעמים בעניין קריאת שמע, ולפעמים בפירוש המילות דקריאת שמע¹¹. תיקונים לנוסח 'תיקון ליל שבועות'¹²: "א) בכל הדפוסים שראית¹³, הסיום דספר יצירה הוא: '...נאמנת בפנים... אחד בפה ואחד בלב'." ואינו נכון. כי (נוסף לזה שחסר סיום בדבר טוב, הרי) נוסח זה אינו מובן כלל. וצריך להיות, כמו שהוא בכמה וכמה הוצאות דספר יצירה הנדפס כספר בפני עצמו: "'...נאמנת. ג' רעות ללשון; דיבור רע, והמלשין, והמדבר אחד בפה ואחד בלב. ג' טובות ללשון: שתיקה, ושמירת הלשון, ודיבור אמת'." (ב) ומעניין לעניין: ב'תיקון' שנדפס בסלאוויטא (ועוד) בהעתקת מאמרו של רשב"י: 'אנן בחביבותא תליא מילתא, דכתיב... הובאו רק שני פסוקים. "וצריך להיות כזוהר: אנן בחביבותא תליא מילתא, דכתיב: 'ואהבת את ה' אלוך', וכתיב: 'מאהבת ה' אתכם', וכתיב 'אהבתי אתכם אמר ה'". נוהג נפוץ בין אנ"ש שלא לומר את נוסחאות ה'יהי רצון' ושלא לכוון ה'כוונות' כנדפס ב'תיקון'¹⁴. כמורכב אין אומרים כלל את ה'קדישים' הנדפסים שם¹⁵. באשמורת הבוקר, מעט לפני עלות השחר, נוהגים לטבול במקווה ארבע טבילות¹⁶. לאחר מכן, כשכבר עלה השחר, ייצא לצרכיו וייטול ידיו שלוש פעמים על כל יד (רגילים ליטול

לסירוגין), עם כל ההקפדות כדין נטילת ידיים לסעודה¹⁷, ואז יברך את כל הברכות: "על נטילת ידיים¹⁸"; "אשר יצר¹⁹"; "אלוקי נשמה"²⁶; הברכות הקצרות, "המעביר שינה"²⁰ ו"ברכת התורה"²⁰. וכן לקרוא ק"ש של שחרית. לאחר סיום הלילה טוב לישון מעט, כדי שיהיה אפשר להתפלל בכוונה²¹. שחרית: בבית המדרש של רבותינו נשיאנו התחילה התפילה בשעה הרגילה כבכל שבת ויום טוב²². הלל שלם²³, קדיש תקבל. שיר של יום ליום ראשון, הושיענו, קדיש יתום. מתקנת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו: כל בני ישראל, גם הקטני קטנים/ות (מבן חודש ומעלה, ואף לפני כן²⁴) יהיו בבית הכנסת (לכל הפחות) בעת קריאת עשרת הדיברות²⁵. (17) ולמעשה – נוטלים אז לסירוגין כמו תמיד. (18) "הוראה בחשאי" – 'שערי הלכה ומנהג' או"ח ח"א ר"ס ד. ובספר 'היכל מנחם' ח"ב עמ' ר"ג נדפסה הוראה ב'יחידות' שכן מנהגנו בפועל. (19) בקצות השולחן סי' ה"ב ובבדי השולחן שם ס"ק ג כתב, שאם לא יצא לצרכיו לא יברכה, כי ברכה זו אינה חלק מברכות השחר שנתקנו תמיד, וכבר כ"כ הברכייסוף סי' ו' ס"ק ג בשם האריז"ל, עיי"ש. אבל ראה ב'יחידות' שבהערה הקודמת. (20) סידור אדמו"ר (הוספות לשו"ע ח"א עמ' 347. במהדורה החדשה ס"ע תרח). (21) לקוטי שיחות כרך יד עמ' 225. וראה היום יום י' שבט, בשם אדמו"ר הצמח צדק: "מוטב לאכול כדי להתפלל מאשר להתפלל כדי לאכול". (22) 'אוצר' עמ' רנח. (23) ראה בס' 'מאמרי אדה"ז ע"פ התורה והמועדים' ח"א עמ' שמא, שעיקר ההלל (התגלות הכתר הוא הרצון, עיי"ש), הוא בחג השבועות. (24) לקוטי שיחות כרך כג עמ' 251, ועמ' 256. וכמובן על המארגנים להשתדל למניעת הפרעות מהם (ראה שו"ע אדה"ז סי' צח סוס"א וסי' קכד סוס"י מהשל"ה). (25) לקוטי שיחות כרך כח עמ' 315. הטעם כמובן בלקוטי שיחות (חלק כג, עמ' 254) מפסיקתא דר"כ, שקריאת עשרת הדיברות היא בדוגמת יום מתן תורה, ולכן יש לכנס את ילדי ישראל לשמיעתה אז. והרי ברור שהכוונה דווקא לקריאתה בציבור כתקנת חז"ל. על-כן, בתיחב"ד רבים מארגנים מניין מיוחד לקריאת התורה בשעה הנוחה לילדים, ובו שישה אנשים שלא שמעו עדיין את הקריאה (או שבשעת שמיעתם התנו שאם יזכו לשמוע באופן כשר אח"כ עם הילדים, הרי עכשיו הם מכוונים שלא לצאת כלל), ואח"כ אמירת הפסוקים, דברי התעוררות, ומחלקים פרסים וכו'. בדבר עריכת הגרלות, עדיף לארגן זאת באסרויח, ואז גם להעניק בפועל את כל הפרסים לזוכים.

והפירוש בזה – כמובן מדברי אדמו"ר הזקן בתניא²³ בפירוש מאמר רז"ל²² "מחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה", שלאחרי שיחנו המעשה, מצטרפת המחשבה למעשה, והרי צירוף זה הוא רק מצד טובו של הקב"ה, ש"טבע הטוב להיטיב"²⁴, ומזה מובן גם בנוגע למחשבה רעה – שגם אם לאחרי זה עושה מעשה, המחשבה אינה פועלת מאומה ואינה מצטרפת עם המעשה, וכאילו אינה בעולם כלל. וזהו החילוק בין דיבור למחשבה: בדיבור ישנה התקשרות על כל פנים בשעת הדיבור, אלא שאפשר לבטלה לאחרי כן, אבל כל זמן שלא נתבטלה, הרי האדם מקושר עם הדיבור שדיבר (בדוגמת עניבה); מה שאין כן במחשבה – אין האדם מקושר עם המחשבה. ואף על-פי-כן, גם במחשבה ישנו עניין של תפיסה על כל פנים – שהמחשבה "מלפתו"²⁵, שהרי בשעה שחושב מוקף הוא במחשבה זו, ובכל מקום שהולך הולכת המחשבה עמו, והרי הוא כאדם התפוס, שהוא סגור במקום מסוים ואינו יכול לצאת ממנו. ומכל מקום אין זו אלא תפיסה בלבד, היינו, שאינו יכול לצאת ממקום זה למקום אחר, אבל במקום זה גופא – יכול לעשות כרצונו. ודוגמתו בנמשל – שאף שנשאר בו הפגם שנעשה על-ידי מחשבה בלתי רצויה (עד שיעשה תשובה), מכל מקום, אין זה פועל על שאר כוחות נפשו, כיון שאין בזה עניין של התקשרות (דלא כמו בדיבור שיש בו עניין של התקשרות), ולכן יכול להאיר בו אור התורה והמצוות, כאילו לא היתה המחשבה בעולם כלל. וזהו ביאור מאמר המדרש "הרי אתם קשורים, ענובים, תפוסים" – שהקדמת נעשה לנשמע, שהיא הביטול לבעל הרצון, צריכה להיות ניכרת ומורגשת בכל ג' הלבושים: מחשבה – "תפוסים", דיבור – "ענובים", ומעשה – "קשורים". ועל-ידי הביטול בכל הלבושים, וכן באיברי הגוף – נעשים כלי לקבלת התורה בשמחה ובפנימיות.

א. נזכר לעיל, שנוסף על ההכנה של הקדמת נעשה לנשמע, ישנה גם ההכנה של ספירת העומר, שהוא עניין בירור המדות של נפש הבהמית. וכידוע²⁶ שמטעם זה היה קרבן העומר משעורים, שהם מאכל בהמה, בדוגמת מנחת סוטה שבאה מן השעורים, מאכל בהמה²⁷. ובפרטיות יותר – כמבואר בזהר²⁸ שזהו על דרך עניין "תרתין אחתינ"²⁹, אחות דקדושה ואחות דקליפה, שעל-ידי שהשקו את מי הסוטה לאחות דקדושה, שעל-ידי זה נתקיים בה "ונקתה ונזרעה זרע"³⁰ – אזי נתקיים באחות דקליפה "וצבתה בטנה ונפלה ירכה"³¹. ומבואר בחסידות³², ש"תרתין אחתינ" הם נפש האלקית ונפש הבהמית, שנפש האלקית שרשה מתיקון, ונפש הבהמית שרשה מתהו, ותהו ותיקון נקראים אחים (כמו שכתוב³³ "הלא אח עשו ליעקב"). וכיון שהם "תרתין אחתינ" בשרשם – נקראים "תרתין אחתינ" גם כפי שהם בהתגלות. והעניין בעבודה: כאשר האדם מתבונן באלקות בשעת התפלה ומוליד אהבה בנפשו האלקית, אבל האהבה היא במורגש, וניכר בה עניין "לגרמיה", "קרבת אלקים לי טוב"³⁴ (לא "קרבת אלקים טוב" בעצם, אלא "לי טוב" דייקא) – אזי מעניין "לגרמיה" שבנפש האלקית נעשית ניקה לנפש הבהמית. והיינו, שמהתגלות האהבה בנפש האלקית בשעת התפלה, יכולה לבוא אחר התפלה אהבה זרה לעניינים גשמיים, ולא רק לעניינים המוכרחים, אלא גם לענייני מותרות (אף על-פי שאינו מקיים בהם "בכל דרכיך דעהו"³⁵), ועד שיכול ליפול רחמנא ליצלן למדריגה תחתונה יותר, שתהיה

(26) ראה לקו"ת אמור לה, ד ואילך. תו"מ ח"ג ע' 63. וש"נ.
(27) סוטה רפ"ב.
(28) ח"ג צז, א (ברע"מ).
(29) ראה במדב"ר פ"ט, ט.
(30) נשא ה, כח.
(31) שם, כז.
(32) ראה ביאורי הזהר פ' אמור לאדמו"ר האמצעי (קמ, ג ואילך), ולהצ"צ (ח"ב ע' תקלז ואילך).
(33) מלאכי א, ב.
(34) תהלים עג, כח. וראה המשך תער"ב ח"א ע' נו ואילך. ח"ג ע' א'תנה. ועוד.
(35) משלי ג, ו.

הלכות ומנהגי חב"ד

(שהחיינו).

"בהכדלת מוצאי שבת קודש שחל ביום טוב, אין מקרבים הנרות ואין מאחדים השלהבת שלהם, וכן אין מביטים בציפורניים. ורק בעת ברכת 'בורא מאורי האש' מסתכלים בנרות כמו שהם כל אחד בפני עצמו"⁵.

החלטות טובות: "חגי השבועות הוא זמן המוכשר לעשות הכול לטובת לימוד התורה והעבודה ביראת שמים, וכן להתעסק בתשובה בהנוגע לתורה באין מפריע משטן המקטרג, כדוגמת זמן התקיעות בראש השנה ויום הקדוש דצום הכיפורים"⁶.

תיקון ליל שבועות:

נהגו כל ישראל להישאר ערים כליל שבועות. רובם נהגו, וכן מנהגנו, לומר 'תיקון' כנדפס⁷. מי שלא הספיק לסיימו כליל, יסיימו ביום⁸. הכרות כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע: "יש תחת ידי כתביד אדמו"ר האמצעי, וכתוב שם שהוא מבטיח למי שיהיה ניעור כליל שבועות כל הלילה, שיזכה ל'כתר תורה'".

"היו לילות שלא קראו בליובאוויטש קריאת שמע שעלה מיטה: שביעי של פסח, הושענא

בשבת והלכה ממנו במוצ"ש, אבל ביו"ט (ע"פ נגלה) "אין לאדם נשמה יתירה כלל" (שו"ע אדה"ז סי' תצא ס"א).

(5) ספר המנהגים (סדר הגדה) עמ' 39, מלקוטי טעמים ומנהגים של הרבי להגש"פ, כותרת 'קידוש', ד"ה הבדלה.

(6) היום יום, ד סיוון, מתוך מכתב לבני הישיבות, מאג"ק אדמו"ר מהוריי"צ ח"ה עמ' עו. והורה כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו: "מכתב זה, צריכים ללמוד, וגם לפרסמו בין אלה שאינם יודעים אודותיו" ('תורת מנחם - התוועדות' תש"י, עמ' 92). וראה ספר השיחות תש"ב עמ' 119.

(7) שו"ע אדה"ז סי' תצד ס"ג, ע"פ המ"א שם, ומקורו מזהר פ' אמור (צח"א), הנאמר גם ב'תיקון' עצמו, ש'חסידי הראשונים לא היו ישנים כלילה זה, והיו עמלים בתורה". וראה 'התוועדות' תש"נ ח"ג עמ' 133.

(8) הוראת אדמו"ר מהוריי"צ למנהלי הישיבה קודם חג השבועות תש"ד, 'קובץ ליובאוויטש' גיליון 3 עמ' 35.

(9) ספר המנהגים עמ' 44, מ'ספר השיחות - תורת שלום' עמ' 3.

שבת קודש פרשת במדבר

ה' בסיוון - ערב חג השבועות

היום יש לסיים את לימוד מסכת סוטה.

אין אומרים 'אב הרחמים'.

במנחת שבת, וכן בימי שני וחמישי הבאים, קוראים בפרשת נשא, ומסיימים את קריאת השלישי: "זאת עבודת... בני מררי... אהרון הכהן" (ד, לג)¹.

אין אומרים 'צדקתך'.

פרקי אבות - פרק ו.

יום ראשון

ו' בסיוון - חג השבועות

ערבית. ממתנינים להתפלל ערבית של חג עד לאחר צאת הכוכבים, כדי שיושלמו מ"ט ימי ספירת העומר "תמימות תהיינה", לפני שנכנס יום טוב².

תפילה של יום טוב. בשמונה עשרה מוסיפים: "ותודיענו", ואם שכח - אינו חוזר. נשים הנוהגות להתפלל ערבית, יתפללו תחילה ואחר כך ידליקו את נרות החג. אשה שאינה מתפללת צריכה לומר קודם שתעשה מלאכה "ברוך המבדיל בין קודש לקודש", וכן מי ששכח 'ותודיענו'³.

הדלקת נרות: יש להיזהר שלא להדליק אש חדשה, אלא להעביר אש מנר דולק [יש להכין לצורך זה נר דולק מערב שבת]. הברכות: 'להדליק נר של יום טוב' ו'שהחיינו'.

קידוש: סדר הקידוש - יקנה"ז: יין (ברכת הגפן), קידוש ('אשר בחר בנו...'), נר ('בורא מאורי האש')⁴, הבדלה ('המבדיל בין קודש לקודש'), זמן

(1) ספר המנהגים עמ' 14.

(2) שו"ע אדה"ז סי' תצד ס"ב.

(3) לוח כולל חב"ד.

(4) הבשמים באים להשיב את הנפש, 'נשמה יתירה' שהיתה בו

תוכן מאמר הזהר הנ"ל בעניין "תרתין אחתין", שעלידי השקאת מי סוטה ל"אחות דקדושה", שהוא עניין התעוררות אהבה רבה בנפש האלקית, נפעל ב"אחות דקליפה" וצבתה בטנה ונפלה ירכה", שהוא עניין בירור כל מדות נפש הבהמית, כולל בחינות נה"י (שהוא עניין ירכיים) שבה.

וכיון ששורש נפש הבהמית הוא למעלה משורש נפש האלקית (שהרי שורש הנפש הבהמית הוא מתהו שלמעלה מתיקון), הרי על ידי זה שנפש האלקית מבררת את נפש הבהמית נעשית עלייה גם בנפש האלקית. וזהו שעלידי עניין וצבתה בטנה ונפלה ירכה" בנפש הבהמית נעשה בנפש האלקית ונקתה ונזרעה זרע", היתה יולדת בצער יולדת בריח, נקבות יולדת זכרים⁴¹, שעניין הזכר הוא "איש דרכו לכבוש"⁴², דהיינו שנעשה מושל ושליט על עניני העולם.

ט. וזוהי שייכות עניין "תרתין אחתין" לעניין העומר, כי גם עניין ספירת העומר הוא בירור נפש הבהמית, שעלידי זה נעשית עלייה גם בנפש האלקית. וכמו שנתבאר במאמר¹¹ בעניין "קוממיות"¹², ב' קומות¹³, שעלידי זה שנפש האלקית מבררת את קומת נפש הבהמית נעשה תוספת ועלייה גם בקומת נפש האלקית, ועד שעלידי בירור כל הז' מדות כמו שהם כלולות מז' (שהוא עניין מ"ט יום של ספירת העומר) באים לעצם שער הנו"ן, שהוא עצם הכתרה¹⁴, שעניין זה הוא הכנה למתן תורה (וכמו שנתבאר לעיל¹¹ שמטעם זה קורין פרשת בחוקותי קודם מתן תורה).

ועליפי זה יש לבאר טעם המנהג⁴³ ללמוד בימי הספירה מסכת סוטה, דף ליום דף ליום, כיון שעניין זה קשור עם בירור נפש הבהמית, שזוהי ההכנה למתן תורה.

(משיחות ש"פ במדבר, ערב חג השבועות,

ה'תשח"ו: תורת מנחם, כרך כג עמ' 93)

(41) סוטה כו, א. ובכ"מ.

(42) יבמות סה, ב.

(43) 'היום יום' ז אייר. וראה גם אג"ק ח"ט ס"ע עה ואילך. ח"ח ע' תיב.

אצלו האהבה לדברים האסורים. וכל זה - מצד המורגש וה'לגרמיה' שבנפש האלקית.

ועל זה נאמר³⁶ "לא יחפוץ כסיל בתבונה כי אם בהתגלות לבו", שהכסיל (נפש הבהמית) חפץ בהתגלות האהבה ויראה, כי עם היותם אהבה ויראה דקדושה, מכל מקום, כיון שהם בהתגלות ובמורגש, יש לו יניקה מהם. ולכן נקראים נפש האלקית ונפש הבהמית "תרתין אחתין", כיון שלפעמים יש לנפש הבהמית יניקה מנפש האלקית.

ח. והעצה לביטול יניקה זו היא - סדר העבודה של מנחת סוטה: לכל לראש ישנו עניין התנופה עלידי הכהן - "ולקח הכהן גו' והניף את המנחה לפני ה'"³⁷, שהוא עניין התגלות אהבה רבה של נפש האלקית, כידוע³⁸ ההפרש בין האהבה של אברהם לאהבה של אהרן, שהאהבה דאברהם היא בחינת "אהבת עולם", שהיא בהגבלה, והאהבה דאהרן כהנא רבא היא בחינת "אהבה רבה", שהיא בלי גבול.

ועלידי התגלות אהבה רבה של נפש האלקית אפשר לחדור ("דערנעמען") ולפעול על נפש הבהמית: עלידי "אהבת עולם" - אי אפשר לפעול על נפש הבהמית, שהרי הוא "בהמה", ואינו מתפעל מעניינים שבהגבלה, עליפי טעם ודעת. ודווקא עניין "אהבה רבה" שלמעלה מטעם ודעת, כשנמשכת ובאה בהתגלות ובמורגש - יש בכוחו לפעול על הנפש הבהמית.

וזוהו שמנחת סוטה היא משעורים, מאכל בהמה, שהוא עניין המדות שאינם עליפי טעם ודעת. אבל לא מדות שלמטה מטעם ודעת, אלא אדרבה - מדות שלמעלה מטעם ודעת, שהוא עניין אהבה רבה (כידוע³⁹ בעניין "בהמות"⁴⁰ לשון רבים, שיש בחינת בהמה שלמטה מטעם ודעת, ויש בחינת בהמה שלמעלה מטעם ודעת). וזהו

(36) שם יח, ב. וראה לקו"ת מסעי צ, א. ובכ"מ.

(37) נשא ה, כה.

(38) לקו"ת בעלותך כט, ג ואילך.

(39) ראה תניא ספמ"ו. לקו"ת עקב יג, סע"ג ואילך.

(40) תהלים עג, כב.

בשמחה ובפנימיות

התרוממות-רוח מול שברון-לב

החסיד הגאון רבי אייזיק מהומיל שאל את החסיד הגאון רבי אייזיק מוויטבסק: "מה ההבדל בין התורה שלמדת אצל ר' זעמלע הצדיק ובין התורה שלמדת אצל הרבי [=כ"ק אדמו"ר הזקן] בליאזנה?". ענה ר' אייזיק מוויטבסק: "בנוסף להבדל בעצם הלימוד - שהרבי, בשכלו הגאוני הבהיר, פקח את עינינו כיצד ללמוד - ההבדל היה בעיקר לגבי ההרגשה לאחר הלימוד". ר' אייזיק התחיל לבכות בכי עצום, כשהוא חוזר כמה וכמה פעמים בקול זעקה חרישי, מעומק פנימיות נקודת לבבו, על המילים: "איי, רבי", "איי, רבי", והדבר עשה רושם אדיר על כל המסובים.

ר' אייזיק מהומיל: "במה התבטא ההבדל בהרגשה שלאחר הלימוד?". ר' אייזיק מוויטבסק עדיין התמוגג בדמעות וגנח. כשנגע מעט, המשיך לדבר בקול רועד מהתרגשות פנימית ומבכייה מלבבת: "ההבדל לגבי ההרגשה לאחר הלימוד הייתה, שכאשר סיימנו לשמוע שיעור של דודי ר' זעמלע הצדיק, הרגשנו תחושה של התרוממות-הרוח מכך שברוך ה', יודעים עוד פלפול גאוני ועוד חידוש-תורה גאוני. ואילו לאחר שסיימנו לשמוע שיעור מפי הרבי, הרגשנו תחושת שברון-לב, שאין לנו כל השגה במאור שבתורה. שברון לב על הגסות האישית, שלא מרגישים את נותן התורה ברוך הוא..."

(תרגום חופשי ממכתב כ"ק אדמו"ר הרי"צ - כ"ט בתשרי תרצ"ט)

"הטל והמאור שבתורה"

כותב הגאון המקובל רבי לוי-יצחק שניאורסון, לבנו כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו: "בדבר מכתבך בהחידושי-תורה שחננך ה'... והנך שואל להודיעך דעתי בלי כחל ושרק. להווי ידוע לך כי המאמר בכללותו טוב מאוד, שיש בו חריפות ובקיאיות בנגלה ובנסתר, ושכל ישר ועמוק בהבנת התורה בנגלה ובנסתר, ותודה לא-ל בעד זה שחננך בינה דעה והשכל, להבין ולהשכיל בתורתו יתברך, והמאמר הוא הפלא. חזק והתחזק והוסף אומץ, וה' יהיה בעזרך כי תשכיל לאמיתתה של תורה, ותצליח ותעלה מעלה מעלה.

"אמנם בני מחמדי, עצתי אמונה לך כי תראה בכל עניין כמו זה, להוסיף יותר פלפלין ומלח, היינו לראות שיהיו הדברים יותר ויותר מיוסדים על-פי חכמת האמת, על-פי קבלה, שהוא אמיתתה של תורה, והוא הטל והמאור שבתורה, כי אז יהיו הדברים בהירים ומאירים יותר, וכל העניינים יעלו אז כפתור ופרח, היינו קיילעכדיק [=עגולים] מכל צד ופינה, שאז נראה וניכר היטב שהעניין הוא אמת..."

(לקוטי לוי-יצחק, איגרות, עמ' שז ואילך)

"חסורי מחסרא" – לא על-פי פנימיות

בכתב-יד של אחד מחסידי כ"ק אדמו"ר הצמח-צדק נמצא: מילות המשנה ספורות ומדויקות מאוד. והראיה - גם כאשר הגמרא אומרת שהמשנה "חסורי מחסרא" וכדומה, משנה לא זזה ממקומה. זאת, משום שרק על-פי דרך הפשט "חסורי מחסרא", אבל על-פי חכמת האמת, צריכה המשנה להיכתב דווקא כפי שנכתבה.

(מגדל עוז' עמ' ריב)

מסרבים להישאר ב'מדבר' הגלות

למרות המעלות שב'מדבר' – רוצים לצאת מהגלות

לכאורה, יכול יהודי לטעון: אם רצונו של הקב"ה שיהיה נחת רוח לפניו בעבודתו של יהודי - יביאנו לירושלים, לבית המקדש ולקדש הקדשים, ושם יעסוק בעבודה הכי נעלית - עבודת הקטורת... ומדוע מביאו הקב"ה "במדבר", היפך העניין ד"אל תביאנו לידי ניסיון"?...!

אבל אף-על-פי-כן אין ליהודי טענות כו', שכן גם פשוט שבפשוטים מבין שאין לשאול שאלות על הקב"ה. ובמכל שכן וקל וחומר: אם אינו מבין את שכלו של חכם גדול, עם היותו בשר ודם... הרי בודאי ובודאי שאינו יכול להבין את שכלו של הקב"ה!

[. . .] מובן וגם פשוט, שכל האמור לעיל שאין ליהודי טענות על העובדה שהקב"ה הביאו "במדבר" - הרי זה ביחס למילוי תפקידו ושליחותו מתוך חיות ושמחה, אבל אין הפירוש שהוא מסכים לכך, ומוכן להישאר במצב זה, רחמנא ליצלן, בעתיד.

אדרבה: בנוגע לעתיד - צועק יהודי: "אלוקים אל דמי לך, אל תחרש ואל תשקוט אל-ל"!... הוא יודע אמנם שיש עילוי בעבודה דזמן הגלות - העבודה דאתכפיא, שעל-ידי זה באים לעילוי דאתהפכא,

ובלשון חז"ל בפירוש הכתוב "והשבתי חיה רעה מן הארץ": "משביתן שלא זיקו", שזהו עניין דאתהפכא - הפיכת טבעם של בעלי-החיים, כמו שנאמר "וגר זאב עם כבש וגו' ונער קטן נוהג בם".

- ופשוט, שהעיקר הוא העילוי שיהיה אצל ה"נער קטן" מצד העניין דאתהפכא אצל בעלי-החיים, דאם לא כן, כיצד יתכן שהעילוי דלעתיד לבוא יתבטא בכך שילד יהודי ידאג למחיתם של "בעלי חיים"?...! - והרי עילוי זה נעשה על-ידי העבודה דאתכפיא ואתהפכא דזמן הגלות דווקא.

אבל אף-על-פי-כן, לאחר כל העילויים כו' - אינו מוכן להישאר בגלות אפילו עוד רגע אחד בלבד... ולכן, מבקש יהודי בכל תפילה ותפילה: "ותחזינה עינינו בשוכך לציון ברחמים" - ג' פעמים ביום, וביום השבת - ד' פעמים!

והגע עצמך: בתפלת שחרית דיום השבת מבקש יהודי: "ותחזינה עינינו בשוכך לציון ברחמים" - בקשה הנאמרת בתפלת העמידה... ולאחרי שביקש זאת בתפלת לחש, ב"קלא פנימאה דלא אשתמע" - חוזר השליח-ציבור ומבקש זאת עוד הפעם, ולא עוד, אלא שמבקש זאת בקול רם, שכן, בהיותו שליח-ציבור [. . .]

אשר "הן אל כביר ולא ימאס" - יש לו "ברייטקייט" [=כתפיים רחבות] לבקש זאת בקול רם! ואף-על-פי-כן, כעבור משך זמן, לאחר קריאת התורה, ואמירת "אשרי יושבי ביתך", דקאי בפשטות על הישיבה בביתו של הקב"ה, בית המקדש, בזמן הגאולה - הנה בראותו שמשיח עדיין לא בא... חוזר ומבקש עוד הפעם: "ותחזינה עינינו בשוכך לציון ברחמים"!...

ובכן, אין כאן "הסכמה" ח"ו, מצדו של יהודי על ההשארות בגלות ("במדבר"), ההיפך הוא הנכון - ישנה בקשה ודרישה לצאת מהגלות תיכף ומיד; הכוונה בהאמור לעיל שיהודי אינו בא בטענות כו' היא אפוא אך ורק בנוגע לעבר, בנוגע למילוי תפקידו ושליחותו כל זמן היותו "במדבר".

(משיחת ש"פ במדבר תשמ"ה, התוועדות תשמ"ה כרך ד, עמ' 2135 - בלתי מוגה)

כולו תורה

על מעלת המנהג • מה ביקש הרבי להראות לתלמידים בגיליון הש"ס למסכת שבת? • הנחיות בענייני הלכה ומנהג • על שיחתו עם הרב (חיים) דוד אסף מחיפה, ועל עידוד הלימוד והדיוק בשולחן ערוך אדמו"ר הזקן • ומה ענה לחתן שביקש עצה למחשבות זרות

מעלת המנהג

בשנים הראשונות, ב'זאל הקטן' [=אולם בית המדרש] שבי 770 למעלה, היה ממוקם ארון ספרים מהרצפה עד התקרה, בצד שמאל של בית המדרש בין ארון הקודש והדלת. הארון היה מלא ספרים: ש"ס, שולחן ערוך, מדרשים ועוד. מפעם לפעם היה הרבי יוצא מחדרו [אז חדרו היה המשרד של "מחנה ישראל"] לעיין באיזה ספר (נראה לצורך איזה מראה מקום) ושם למשרדו. פעם למדתי עם חברי ר' יצחק פלאהר (ע"ה) בפרשת תרומה פרק כה פסוק כב, והיה קשה לנו הרש"י בדיבור המתחיל "ואת כל אשר אצווה אותך". שהרי בחומש כתובה תיבת את כל בלי וא"ו, וברש"י כתוב "ואת" (עם וא"ו)? לפתע נכנס הרבי לעיין באיזה ספר. פנינו אליו והצגנו את השאלה. הרבי ניגש לארון, הוציא גמרא שבת, פתח בדף נה עמוד ב, והראה לנו את התוספות (דיבור המתחיל 'מעבירם כתיב'), ואמר לנו לעיין בגיליון הש"ס של רבי עקיבא אייגר, שהביא הרבה פעמים שיש גרסאות שונות בתנ"ך, וגם לרש"י זה ציין שם. מאז, בכל שנה כשלומדים את החומש - במסגרת שיעורי החת"ת - ביום שני של פרשת תרומה, חוזר העניין וניעור במחשבותי. ('הערות וביאורים' אהלי תורה גיליון תתקי"ז, ושם ציינה המערכת ללקוטי שיחות כרך כט עמ' 51 הערה 17).

רמזי 'חב"ד' ביד החזקה

הרב (חיים) דוד אסף מווארשה (נפטר ביו"ד

הובא מפי השמועה ("ומקובלני מזקני החסידים"): באחת מהתוועדות הרבי (לפני קבלת הנשיאות), עם תלמידי הישיבות בחול המועד סוכות, ביאר הרבי את החילוק בין מצוות דאורייתא, מצוות דרבנן ומנהג. מצוות דאורייתא הרי הן כפי שאדון מצווה לעבדו לעשות [והלה מקיים את דברו] ועושה את הפעולה. מצווה דרבנן היא כשם שהאדון מרמז לעבדו לעשות, והעבד עשה את הפעולה שנרמז. מנהג הוא כאשר העבד מבין מעצמו מה לעשות ועושה פעולה. המנהג מבטא את הקשר העצמי שיש לאדון עם העבד. דוגמה לכך היא השמחה הכי גדולה שישנה דווקא במנהג ההקפות של שמחת תורה, וכן הזהירות המיוחדת בשאר מנהגי ישראל כגון לבישת כיפה וכו'. מובן מכך גודל מעלתו של מנהג, עד ש'מנהג מבטל דין', כי דווקא במנהג בא לביטוי הקשר העצמי של הקב"ה עם בני ישראל (הערות הרב מנחם מענדל כהן מסקרמנטה, קליפורניה, הערות וביאורים אהלי תורה ג. גיליון תתצב (יו"ד שבת תשס"ה) עמ' 110).

שינוי מסורה ברש"י

על הנאמר ברש"י על הפסוק בפרשת תרומה (כה, כב): "ואת כל אשר אצווה אותך אל בני ישראל - הרי וי"ו זו יתירה וטפלה...", היינו שרש"י מביא "ואת" עם וא"ו, והרי בספר תורה ובחומש נכתב בלי וא"ו - פרסם הרב יוסף דב קרינסקי, בשנת תשס"ו, את הסיפור הבא:

בסיוון תשכ"ז (בחיפה) היה ספרא רבה. בין היתר פרסם את הספרים 'לקוט דת ודין' שנדפס בחיפה בשנת תש"ה, וכן את 'אוצר לשון הרמב"ם'. את ספרו הראשון מזכיר הרבי באיגרותיו (מיום כ"ו תשרי תש"י, י"ד אדר ראשון תשי"ז, וי"ד מרחשוון תש"כ). וכמו כן פרסמנו בשעתו כי הרב אסף פנה לרבי וביקשו לדאוג לסט של תלמוד בבלי עבור אנשי הקהילה בחיפה, והרבי נענה לבקשתו (ראה מכתב מח' אדר תשי"ג - אגרות קודש כרך ז' עמ' קפג). כמו כן ביקר בשנת תשכ"ה אצל הרבי שקיבלו בחביבות.

בו' במרחשוון תשכ"ה (אגרות קודש כרך כג עמ' רפא) כותב הרבי למר שז"ר:

מכתבי הקודמים בטח נתקבלו במועד, וכן ספר השיחות תש"ב שמסרתי עליידי הרב מחיפה הרב דוד ש"י אסף שהיה בביקור כאן וחזר לארץ הקודש ת"ו.

דרך אגב, אף שחששתי לזמנו של כבודו בידעי טרדותיו והיה לבי מהסס במסירת הספר לכבודו אישית עליידי הרב אסף, אבל לא יכולתי להשיב פניו בזה, בפרט אחרי אשר הראני שנמצא הצירוף "חב"ד" - חכמה בינה דעת ביחד - בדברי המורה הגדול הוא הרמב"ם, בספר משנה תורה, הלכות יסודי התורה (פרק ב' הלכה ב')...

לימים, ציין הרבי בלקוטי שיחות (כרך כג עמ' 87-86, הערה 49):

"להבין כו' בחכמתו כו' ויודע" - חב"ד; וכן הוא בכמה מקומות ברמב"ם (הקדמת הרמב"ם: הלכות יסודי התורה פ"ב ה"ב... הלכות דעות פ"ג ה"ג... הלכות ת"ת פ"א ה"ב... הלכות עבודה זרה... הלכות תשובה... הלכות מכירה... הלכות סנהדרין... סוף הלכות מלכים. ראה אוצר לשון הרמב"ם להרב אסף (חיפה, תשמ"א) בערכים השייכים לשורש חכם.

הפרשות לצדקה בלי נדר

כתב בשעתו הרב משה לברטוב (ז"ל) לעורך מדור זה:

הוראה מיוחדת שמעתי מכ"ק אדמו"ר, כשהורה להפריש צדקה ביום מסויים לתקופת זמן (כגון בעת הדלקת נרות שבת קודש לנשים), הדגיש, שיהיה הסך שונה ככל פעם שלא יהיה כנדר [וכן פרסם ב'הערות וביאורים' אהלי תורה גיליון תשכ"ו

(ש"פ פקודי תשנ"ז) עמ' 57].

הזכרת שם ב'אוהל'

ועוד כתב הנ"ל [ופרסמו גם שם]:
כ"ק אדמו"ר אמר לי פעם, שנוהרים מלהזכיר שמו של איש אחד יותר מפעם אחת ביום על האוהל (והוסיף הרבי, שמה שהוא - הרבי - מזכיר, אינו נוגע לזה).

ביטל קושיה במתק לשונו

בשעתו כתב ת"ח גדול, הרב בן ציון ריבקיין, לרבי הערה, לפיה המדייק בלשונו של אדמו"ר הזקן בשולחן ערוך שלו (סימן קא סעיף ב) בעניין המתפלל בקול הרי זה מקטני האמונה, יבחין איך לשיטת אדמו"ר הזקן ומתק לשונו אין מקום לקושיית המהרש"א בחידושי אגדות שלו (סוטה לב, ב). את תוכן הערתו שב ופרסם ב'הערות וביאורים' אהלי תורה ג. גיליון תתקי"ג (יו"ד שבת - ש"פ בשלח תשס"ו), ולבסוף סיפר:
על עניין זה כתב לי כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו בלשונו הקדושה:

(א) נהייתי מלמדו בדיוק שו[לחן] ע[רוך] אדמו"ר [הזקן].

(ב) גם ציין לעיין בספר מראי מקומות על שולחן ערוך אדמו"ר הזקן [מאנגל].

(ג) וגם הוסיף שדבר זה הוא בחצאי עיגול.

עצות לשמירת המחשבה

הנה קטע מדברי הרבי ב'חידות' לחתן משנת תשל"ז (פורסם ב'הערות התמימים ואנ"ש' מאריסטאון גליון תריח (תשמ"ט) עמ' 19):

בנוגע למחשבות המבלבלות, הרי דובר כמה פעמים, שהעצה לזה היא היסח הדעת ככל האפשרי, שאין הכוונה בזה ללחום עם המחשבה שהרי זהו ההיפך מהיסח הדעת ואדרבה. כי אם, בשעה שנופל[ת] לו המחשבה צריכים להחליפה לענינים כאלו שאין להם שום שייכות לזה, ומה טוב לעניני תורה ומצוות. ואם מונח ספר על השולחן או מאמר או איזה קונטרס, צריכים להסתכל בפנים כי האותיות מועילות... ומכיון שהנך חתן "וחתן דומה למלך", זאלן די אלע זאכן אַנקומען אין אַ גרינגן אופן [=תהיה התמודדות עם כל ענינים אלו בנקל] מכאן ולהבא.